

ADWOKAT

Kod zawodu:

261101

1. Zadania zawodowe

Ustrojowe podstawy istnienia i działania samorządu adwokackiego w Polsce wynikają z art.17 ust.1 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (DZ.U. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.), zgodnie z którym, w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Adwokaturę i działalność adwokatów reguluje *ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze* (tekst jednolity DZ.U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm.). W świetle tej ustawy, adwokatura, którą stanowi ogół adwokatów i aplikantów adwokackich i która jest zorganizowana na zasadach samorządu zawodowego, powołana jest do udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz kształtowaniu i stosowaniu prawa. Zadania samorządu zawodowego adwokatury, zorganizowanego w postaci izb (obecnie 24 w Polsce) i posiadającego organy centralne (Krajowy Zjazd Adwokatury, Naczelna Rada Adwokacka, Wyższy Sąd Dyscyplinarny oraz Wyższa Komisja Rewizyjna), obejmują m.in.: tworzenie warunków do wykonywania ustawowych zadań adwokatury, reprezentowanie adwokatury i ochronę jej praw, sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o wykonywaniu zawodu adwokata, doskonalenie zawodowe adwokatów i kształcenie aplikantów adwokackich i krzewienie zasad etyki zawodowej oraz dbałość o ich przestrzeganie.

Adwokat to kwalifikowany zawód prawniczy polegający na świadczeniu klientom pomocy prawnej, w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami. Adwokat świadczy usługi osobom fizycznym, podmiotom prawnym oraz instytucjom, które nie posiadają osobowości prawnej, z reguły w sytuacjach zagrożenia dla ich rozmaitych dóbr, w celu ochrony interesów klienta. Pomoc osobom fizycznym dotyczy najczęściej zagadnień z obszaru prawa cywilnego, gospodarczego, rodzinnego, podatkowego i karnego. W tym zakresie adwokat oferuje poradę prawną, reprezentację przed sądem, obronę klienta w procesach karnych, mediację, pełnomocnictwo w procesach dotyczących m.in: rozwodów, separacji, alimentów, ustalenia opieki, spraw komorniczych czy własnościowych. Obsługa podmiotów prawnych obejmuje pomoc prawną dla przedsiębiorstw i spółek w obszarach prawa gospodarczego, cywilnego i finansów.

Rolą adwokata jest doradztwo w skomplikowanych transakcjach, przygotowywanie profesjonalnych projektów umów, pism procesowych, a także opinii i ekspertyz prawnych. Adwokat może odmówić udzielenia pomocy prawnej tylko z ważnych powodów. Jest to zawód zaufania publicznego a jego wykonywanie łączy się z pozyskiwaniem informacji wrażliwych, dotyczących sfery życia osobistego innych ludzi. Dlatego adwokata obowiązuje zachowanie w tajemnicy wszystkiego, o czym dowiedział się w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych i co ma charakter poufny.

Korporacja (samorząd zawodowy), do której przynależność jest obowiązkowa sprawuje pieczę nad należytym wykonywaniem zawodu adwokata. Adwokat odpowiada dyscyplinarnie przed organami dyscyplinarnymi adwokatury za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub naruszenie godności zawodu podczas działalności zawodowej, publicznej, a także w życiu prywatnym.

W adwokaturze funkcjonuje *Kodeks etyki adwokackiej (Zbiór Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu – Kodeks Etyki Adwokackiej*, uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką 10 października 1998 r. – dostępny na stronie: <http://www.nra.pl/dokumenty.php>), określający reguły wykonywania zawodu.

2. Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Zawód adwokata może wykonywać osoba, która ma wyższe wykształcenie prawnicze, posiada nieskazitelną charakter i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu. Ponadto osoba, która chce zostać adwokatem powinna korzystać w pełni z praw publicznych oraz mieć pełną zdolność do czynności prawnych. Spełnianie tych warunków jest badane przez samorząd zawodowy przed wpisaniem kandydata na listę adwokatów. Droga do zawodu jest ustawowo określona (ustawa Prawo o adwokaturze), wymaga ustawicznego kształcenia i bardzo dużej motywacji. Wymaga również sporych nakładów finansowych, ponieważ zarówno aplikacja adwokacka, jak i egzamin zawodowy są odpłatne. (Istnieje możliwość zwolnienia aplikanta przez samorząd zawodowy z opłaty za praktykę).

- Pierwszym krokiem do zawodu jest **ukończenie studiów prawniczych** i uzyskanie tytułu magistra prawa lub ukończenie zagranicznych studiów prawniczych uznanych w Polsce (Instytucją właściwą w sprawach uznawalności zagranicznych dyplomów i stopni naukowych oraz uznawania kwalifikacji jest **Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Departament Współpracy Międzynarodowej (DWM)**, tel. 22 52 92 266.

Informacje dotyczące uznawalności zamieszczone są na stronie MNiSW: <http://www.nauka.gov.pl/uznawanie-wyksztalzenia/departament-strategii-enic-naricpolska.html>).

- Następnym krokiem jest **ukończenie aplikacji adwokackiej** prowadzonej przez samorząd zawodowy (aplikacja rozpoczyna się 1 stycznia i trwa 3 lata). Jej celem jest przygotowanie aplikanta do należytego i samodzielnego wykonywania zawodu adwokata, w szczególności wykształcenie umiejętności z zakresu zastępstwa procesowego, sporządzania pism, umów i opinii oraz przyswojenie zasad wykonywania zawodu. Nabór na aplikację przeprowadza się w drodze egzaminu wstępnego na aplikację adwokacką (egzamin przeprowadzają komisje egzaminacyjne przy Ministrze Sprawiedliwości). Aplikacja odbywa się pod kierunkiem wybranego adwokata (patrona), który może zatrudnić aplikanta na podstawie stosunku pracy.
- Kolejnym krokiem, po ukończeniu aplikacji adwokackiej, jest **złożenie egzaminu adwokackiego**. Egzamin adwokacki polega na sprawdzeniu przygotowania prawniczego

osoby przystępującej do tego egzaminu, do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu adwokata. Jest pisemny i obejmuje rozwiązanie zadań z zakresu prawa karnego, cywilnego lub rodzinnego, gospodarczego, administracyjnego i z zakresu zasad wykonywania zawodu.

- Ostatnim krokiem na drodze do zawodu adwokata i jednocześnie warunkiem wykonywania zawodu jest **uzyskanie wpisu na listę adwokatów**, którą prowadzi samorząd zawodowy. Okręgowe Rady Adwokackie podejmują w tej sprawie uchwały i mają prawo, w ściśle określonych przypadkach, odmówić wpisu na listę adwokatów. Sprzeciw od wpisu na listę adwokatów może złożyć Minister Sprawiedliwości. Przy braku sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości wpis na listę adwokatów uważa się za dokonany. Wpis na listę adwokatów następuje na wniosek danej osoby. Ustawa *Prawo o advokaturze* wprowadza katalog osób, które mogą uzyskać wpis na listę adwokatów i wykonywać ten zawód bez konieczności odbycia aplikacji adwokackiej i bez złożenia egzaminu adwokackiego., tj:

1. profesorowie i doktorzy habilitowani nauk prawnych;
2. osoby, które przez okres co najmniej 3 lat zajmowały stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa albo wykonywały zawód komornika;
3. osoby, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub wykonywały zawód radcy prawnego albo notariusza;
4. osoby, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski po dniu 1 stycznia 1991 r. lub egzamin notarialny po dniu 22 kwietnia 1991 r. oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat:
  - a. zajmowały stanowisko asesora sądowego, asesora prokuratorskiego, referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta prokuratora, asystenta sędziego lub były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego lub
  - b. wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole

- adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, lub kancelarii radcy prawnego lub
- c. były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego;
5. osoby, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat:
- a. zajmowały stanowisko referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub
- b. wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub kancelarii radcy prawnego lub
- c. były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego.

Ponadto ustawa o adwokaturze określa katalog osób, które mogą przystąpić do egzaminu adwokackiego bez konieczności odbycia aplikacji, tj.:

1. doktorzy nauk prawnych,
2. osoby, które przez okres co najmniej 4 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione na stanowisku referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta prokuratora, asystenta sędziego lub były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego,

3. osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 4 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub kancelarii radcy prawnego,
4. osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych przez okres co najmniej 4 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego,
5. osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny lub komorniczy,
6. osoby, które zajmują stanowisko radcy lub starszego radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

3. Szanse zatrudnienia

Adwokat, który chce wykonywać zawód może pracować w kancelariach prawniczych, tj. w indywidualnej kancelarii adwokackiej, bądź wspólnie z innymi adwokatami lub radcami prawnymi, w zespołach adwokackich albo w spółkach prawników (cywilnej lub jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej), których wyłącznym przedmiotem działalności jest świadczenie pomocy prawnej.

O pracę w zawodzie jest coraz trudniej, szczególnie młodym, rozpoczynającym karierę adwokatów, którym brakuje doświadczenia, osiągnięć zawodowych i pomysłów na pozyskanie klientów. Zasady etyki zawodowej zabraniają korzystania z reklamy, czy „zdobywania” zleceń w sposób niezgodny z godnością zawodu. Otwarcie kancelarii prawnej przez początkującego adwokata jest obarczone dużym ryzykiem.

Na rynku usług prawnych funkcjonują zagraniczne firmy prawnicze i kancelarie prawne o globalnym zasięgu oraz rodzime małe i średnie kancelarie o ugruntowanej już pozycji. Dlatego często młodzi adwokaci zdobywają potrzebne doświadczenie zawodowe pracując dla większych

kancelarii prawnych. Konkurencję dla adwokata stanowią też firmy doradztwa prawnego działające na podstawie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zatrudniające absolwentów prawa bez tytułów zawodowych.

4. Płace

Zawód adwokata uznawany jest za jeden z lepiej płatnych zawodów. Wynagrodzenie w tym zawodzie nie jest ustalone przepisami (jak w przypadku sędziów czy prokuratorów). Adwokat nie pracuje na podstawie umowy o pracę, jego zarobki nie są stałe. W Polsce obowiązują minimalne stawki za czynności adwokackie, ustalone w zależności od wartości przedmiotu sprawy albo od jej rodzaju i stosowane są przy prowadzenia przez adwokata spraw sądowych z urzędu. Honorarium za usługę prawną ustalane jest w indywidualnej umowie z klientem i zależy od stopnia trudności i skomplikowania danej sprawy, przewidywanego czasu jej trwania, nakładu pracy ze strony adwokata, miejsca świadczenia usługi (region, miasto), również od renomy kancelarii adwokackiej i uznania samego adwokata oraz od zamożności klienta.

W praktyce stosuje się różne systemy wynagradzania adwokatów: np. jednorazowa opłata za konkretną pomoc (np. sporządzenie opinii prawnej), honorarium w formie ryczałtu, stawka godzinowa, czy honorarium uwzględniające dodatkową premię za korzystny dla klienta wynik sprawy. Forma wynagrodzenia również zależy od umowy z klientem.

Rozpiętość zarobków adwokatów jest ogromna. Jak w każdym zawodzie najmniej zarabiają początkujący adwokaci, prowadzący sprawy z urzędu, z małych miejscowości, najwięcej adwokaci w renomowanych kancelariach, międzynarodowych korporacjach, specjalizujący się w wybranych dziedzinach prawa, jak prawo gospodarcze, podatkowe, czy finansowe.

5. Podnoszenie kwalifikacji

W zawodzie adwokata nie ma możliwości awansu w znaczeniu osiągnięcia coraz wyższych stopni w hierarchii zawodowej. Swoisty awans adwokata wyraża się głównie poprzez wyniki materialne, prestiż społeczny, stopień popularności adwokata i renomę kancelarii prawnej, czy liczbę obsługiwanych klientów.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych jest obowiązkiem adwokata, nałożonym na niego przez ustawę i egzekwowanym przez samorząd zawodowy, który określił zasady podnoszenia kwalifikacji oraz rozliczania adwokatów z tego obowiązku. Adwokat może podnosić kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach zawodowych organizowanych przez samorząd zawodowy adwokatury lub w szkoleniach, seminariach, konferencjach albo wykładach organizowanych przez inne instytucje, również poprzez samokształcenie (np. w formie przygotowania i publikacji opracowania o charakterze naukowym oraz publicystycznoprawnym).

Źródła:

1. Przepisy prawne dot. zawodu adwokata
2. Charakterystyka zawodu zawarta na stronach www.psz.praca.gov.pl i www.praca.pl
3. Krajowy rejestr adwokatów na www.adwokatura.pl
4. Artykuły:
  - M. Rychter „W dobie konkurencji” opublikowany 25.03.2013 r., w kwartalniku „Na wokandzie” Ministerstwa Sprawiedliwości,
  - W. Chróścik „Nierówna konkurencja” opublikowany 24.06.2014 r. na www.forbes.pl